ТРИБУНА ДОКТОРАНТА І АСПІРАНТА

DOI: 10.31359/2079-6242-2022-45-117
УДК 343.9

О. М. Бєлоусова, аспірантка Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності ім. академіка В. В. Сташиса НАПрН України
ORCID 0000-0002-2534-5721

ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

Постановка проблеми. Вивчення такого злочинного прояву, як жорстоке поводження з тваринами, має істотне значення для формування цивілізованого суспільства. Загальновизнано, що гуманне ставлення до тварин є одним з основних покажчиків морально здорової нації. Актуальність цього питання підтверджується офіційною статистичною інформацією, відповідно до якої кількість зареєстрованих злочинів та осіб, притягнутих за жорстоке поводження з тваринами, збільшується щороку. З іншого погляду, глобалізаційні процеси, інформаційний та технологічний розвиток суспільства породжують нові форми прояву жорстокого поводження з тваринами (створюються фото- та відеоконтенти, які пропагує жорстоке поводження з тваринами, знущання над ними).

Ще один важливий момент, на який слід звернути увагу, – це сучасна внутрішня та міжнародна ситуація, в якій перебуває наша держава. Двадцять четвертого лютого 2022 р. рф розпочала повномасштабне військове вторгнення в Україну. Війна – явище всеохоплююче, оскільки в таких умовах втрат зазнають не лише люди. Страждають та гинуть й тварини. І якщо людина здатна собі хоч якось зарадити, то тварина позбавлена такої можливості апріорі. Українська організація захисту прав тварин «UAnimals» виявила, що під час російської агресії десятки тисяч домашніх та близько мільйону свійських тварин загинуло[1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Необхідно відмітити, що ґрунтовними науковими дослідженнями в цій галузі стали дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук І. А. Головко на тему: «Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами» (2010 р.) та дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук О. О. Шуміло на тему «Кримінологічна характеристика та запобігання жорстокому поводженню з тваринами» (2016 р.). Частково це питання висвітлювали такі науковці, як В. М. Куць (2017 р.), М. В Пашковська (2018 р.), К. О. Полтава (2020 р.), О. І Ющик (2022 р.). Проте, віддаючи належне внеску зазначених вище науковців, відмітимо, що всебічного кримінологічного дослідження жорстокого поводження з тваринами починаючи з 2017 по теперішній час, з урахуванням змін чинного законодавства та соціально-політичної обстановки, немає.

Метою статті є висвітлення кількісних показників жорстокого поводження з тваринами в Україні за останні 6 років, використовуючи такі складові кримінологічної характеристики, як рівень та динаміка, а також висвітлення та аналіз особливостей жорстокого поводження з тваринами під час воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Вивчення такого злочинного прояву, як жорстоке поводження з тваринами, має істотне значення, оскільки особи, які знущаються над тваринами, у п'ять разів частіше притягуються до відповідальності за акти насильства над людьми, у чотири рази частіше

[1] 'UAnimals' (Facebook) <https://www.facebook.com/UAnimals.official/≥ (дата звернення 13.02.2023)

здійснюють майнові злочини й у три рази частіше затримуються за злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків та порушенням громадського порядку[1]. Про зв'язок між жорстокістю до тварин та жорстокістю щодо людей відомо вже давно. Наприклад, у 1998 р. науковцями було проведено дослідження та виявлено, що жорстоке поводження з тваринами має місце там, де є домашнє насильство, причому жорстокість до тварин спостерігалася з боку як чоловіків, так і дітей, котрі, в свою чергу, ставали свідками і жертвами домашнього насильства. Тобто у такій ситуації можна говорити про велику ймовірність того, що тварини будуть першими жертвами на їхньому злочинному насильницькому шляху[2].

На підтвердження останньої думки, зазначимо, що результати американських науковців за низкою досліджень свідчать, що більшість «шкільних стрільців» у дитинстві жорстоко поводилися з тваринами, душили, калічили, топили їх тощо[3]. Як зазначає відомий кримінальний психолог Дж. Дуглас, який вивчав психологію вбивць, перші ознаки майбутніх серійних катів – це знущання над домашніми або дикими тваринами у дитинстві[4].

Жорстоке поводження з тваринами з точки зору кримінології – складне протиправне явище, вивчення якого в переважній більшості випадків ускладнюється за об'єктивними підставами. Здебільшого знущання над тваринами відбувається приховано від інших осіб, і про це оточуючим стає відомо лише тоді, коли настають жахливі наслідки. Для вивчення досліджуваного питання із середини та розкриття особливостей саме цього виду злочинності доцільно звернутися до статистичних даних, які характеризуються вченими у межах поняття «кримінологічна характеристика». Щодо змісту та обсягу визначення останнього у кримінології вже тривалий час точаться суперечки, оскільки дослідники пропонують різні варіанти його тлумачення – від розширеного до звуженого[5].

Дослідивши різні варіації цього визначення, вважаємо найбільш влучним підхід, запропонований М. Г. Колодяжним. На думку вченого, обсяг поняття «кримінологічна характеристика злочинності (злочинів)» повинен охоплювати сукупність значущих статистично-динамічних кількісних показників (рівень, динаміка, коефіцієнти, латентність), характерологічні якісні показники (структура за певними усталеними ознаками, «географія», ціна), а також відомості про особу злочинця за деякими визначеними рисами. Щодо причин та умов злочинів, а також заходів, які стосуються їх запобігання, то ці проблеми є самостійними і виходять за межі поняття «кримінологічна характеристика»[6] .

Розглянемо рівень жорстокого поводження з тваринами в Україні.

Рівень злочинності – це фіксована в абсолютних величинах кількість зареєстрованих злочинів і осіб, які їх вчинили, в Україні загалом чи в окремих її регіонах за певний період часу. Рівень злочинності – кількісний показник саме зареєстрованої злочинності[7]. Так, за офіційними статистичними даними Офісу Генерального прокурора, за період 2017–2022 рр. в Україні за ст. 299 КК України було зареєстровано 1 063 кримінальних правопорушень , а саме: у 2017 р. – 105, 2018 р. – 184, 2019 р. – 199, 2020 р. – 222, 2021 р. – 203, 2022 р. – 150[8]. Для кращого розуміння та порівняння наведених даних скористуємось діаграмою (рис.1):

Таким чином, кримінально каране явище жорстокого поводження з тваринами має хвилеподібний вигляд. Так до 2020 р. включно кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень мала тенденцію до зростання, а вже з 2021 р. можемо спостерігати різке зниження зареєстрованих

[1] Шевченко Ю. 'Жорстокість до тварин – загроза для людей: в UAnimals нагадали про взаємозв'язок і розповіли, що робити батькам дітей'(ТСН 7 серпня 2021) <https://tsn.ua/ukrayina/zhorstokist-do-tvarin-zagroza-dlya-lyudey-v-uanimals-nagadali-pro-vzayemozv-yazok-i-rozpovili-scho-robiti-batkam-ditey-1836178.html≥ (дата звернення 12.02.2023)

[2] Frank R. 'Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals' (1997) 1 Journal of Emotional Abuse <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J135v01n01_06≥ (дата звернення 17.02.2023)

[3] Arnold Arluke. 'How reliably does animal torture predict a future school shooter?' Washingtonpost <https://www.washingtonpost.com/news/posteverything/wp/2018/02/21/how-reliably-does-animal-torture-predict-a-future-mass-shooter/>

[4] John E. Douglas, Mark Olshaker. *Mindhunter Inside the FBI's Elite Serial Crime Unit*. (Random House, 2017)

[5] Калініна А. В. 'Рівень і динаміка, як елементи кримінологічної характеристики злочинності іноземців та осіб без громадянства' (2013) 26 Питання боротьби зі злочинністю 263–272

[6] Колодяжний М. Г. *Насильницькі вимагання майна в Україні: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання : монографія* (Кроссроуд, 2010) 35.

[7] Голіни В. В., Головкіна Б. М. (ред) *Кримінологія : підручник* **(**Право, 2014) 56

[8] 'Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень – грудень 2017–2022 рр.' (Офіс Генерального прокурора України) <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 12.02.2023)

Рис.1 Кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, передбачених ст.299 КК України

кримінальних правопорушень. Вважаємо, що першочерговим фактором зниження цього показника стала латентність кримінальних правопорушень через повномасштабне військове вторгнення рф. На нашу думку, таке помітне зниження кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень, передбачених ст. 299 КК України, пов'язано з тим, що спочатку повномасштабного вторгнення понад 7 млн українців залишили свої домівки[1], нерідко кидаючи своїх улюбленців напризволяще, 20% території України було окуповано[2] (станом на червень 2022 р.), сотні тисяч тварин (як домашні, так і безпритульні) залишись на непідконтрольній Україні території. Отже, факти жорстокого поводження з тваринами просто не можливо було фіксувати. Тварини з Київщини, Чернігівщини, Миколаївщини, Сумщині, Херсонщини, Харківщини та Запорізької області залишились сам на сам з окупантом.

Звертаємо увагу, що 1 липня 2020 р. до Кримінального кодексу України було введено термін «кримінальне правопорушення», який, у свою чергу, передбачав такі його види, як злочини та проступки. Кількість учинених злочинів та проступків, передбачених ст. 299 КК України, за 2020–2022 рр. наведено у рис. 2[3]:

У цьому випадку наглядно можемо побачити, що показник злочинів має стійку тенденцію до зростання. Уявляється, що це пов'язано з низкою факторів. Так, розповсюдження у 2020 р. пандемії COVID-19 вплинуло на всі сфери життя. Наприклад, у Великій Британії рівень жорстокого поводження з тваринам на початку пандемії COVID-19 зріс на 19%[4].

Під час епідемії суспільство зіткнулось із новими викликами, до яких воно не було готовим. Карантинні заходи нанесли удару по економіці держави, що викликало хвилю скорочень та звільнень, переведення навчання та праці в дистанційний режим. Локдаун вплинув і на соціальне благополуччя населення. Важкі соціальні обмеження у вигляді самоізоляції, безробіття та бідності, негативний впив на нервову систему – все це зумовило жорстокість людей один до одного (люди стали злішими та дратівливішими), підвищився рівень агресії, унаслідок чого збільшилася кількість випадків домашнього насильства, а з ним – і насильства над тваринами. Зв'язок насильства над тваринами та домашнього насильства, повторимося, є очевидним. У родинах, в яких застосовується фізична сила стосовно домашніх тварин, так само застосовується насильство (в більшості випадків) й до членів родини. Таким чином, люди виявляють агресію до фізично слабшої істоти, яка не здатна

[1] 'Ukraine Refugee Situation' (Open data portal) <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.226737241.519964400.1665308213-1473310029.1665308213> (дата звернення 22.02.2023).

[2] 'Росія окупувала близько 20% української території, випустила 2,5 тисяч ракет – Зеленський' (Слово і діло) <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/02/novyna/polityka/rosiya-okupuvala-20-ukrayinskoyi-terytoriyi-vypustyla-25-tysyach-raket-zelenskyj> (дата звернення 22.02.2023).

[3] 'Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень – грудень 2020–2022 рр.' (Офіс Генерального прокурора України) <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 12.02.2023)

[4] '50 Alarming Animal Cruelty Statistics – Enough to Crush One's Heart' (WAF) <https://worldanimalfoundation.org/advocate/animal-cruelty-statistics/> (дата звернення 12.02.2023)

Рис. 2. Відомості про обліковані злочини та проступки, передбачені статтею 229 КК України, за 2020–2022 роки

чинити опір, а тому це може бути як тварина, так і людина[1]. Під час пандемії в Україні у 2021 р. поліцейські отримали на 54% більше заяв і повідомлень про факти домашнього насильства[2], ніж у попередні 2019–2020 рр. За офіційними даними, у 2020 р. за ст. 126[1] КК України було обліковано понад 2 700 кримінальних правопорушень, у 2021 р. – 2431 (на противагу такому стану у 2019 р. за цією статтею було обліковано 1 500 кримінальних правопорушень)[3].

Дослідження рівня розглядуваного виду злочинності буде не повним без аналізу даних щодо кількості осіб, притягнутих за жорстоке поводження з тваринами до кримінальної відповідальності. Варто зазначити, що проаналізувавши звітність судової статистики, а саме форму 7 «Звіт про склад засуджених», можемо констатувати, що кількість осіб, засуджених за жорстоке поводження з тваринами, має тенденцію до зростання (таблиця 1)[4].

Проаналізуємо наведені статистичні дані. По-перше, кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, на наш погляд, об'єктивно є вкрай незначною. Це пов'язано з тим, що в зазначеному кримінально караному правопорушенні відсутня особа потерпілого. Через це зазначеному виду злочинності притаманна висока природна латентність. По-друге, у більшості випадків жорстоке поводження з тваринами вчиняється в сукупності з іншими, більш тяжкими злочинами, і відповідно кримінальне провадження реєструється за статтею, де санкція є більш суворою. На цьому свого часу наголошувала у своїй дисертації О. О. Шуміло[5]. Саме з цієї причини існує прірва між кількістю зареєстрованих кримінальних правопорушень та кількістю осіб, притягнутих за жорстоке поводження з тваринами.

Також не останню роль у цьому відіграє ставлення більшості громадян до жорстокого поводження з тваринами. В першу чергу, на статистичний облік впливає те, що з різних підстав свідки жорстокого поводження з тваринами не звертаються до правоохоронних органів. Вочевидь, це може відбуватися через недовіру до влади, по-друге, дехто інколи легковажно ставиться до оточуючих подій (не зовсім розуміючи суспільну небезпечність

[1] Сердюк В. К. 'Вплив жорстокого поводження з тваринами на формування насильницьких схильностей особи' (2018) 11 Молодий вчений 916–919

[2] Марутян К. К. 'Управлінські механізми протидії домашньому насильству під час пандемії COVID-19: Досвід зарубіжних країн' (2021) 1 Том 32 (71) Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління 22–26

[3] 'Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень – грудень 2019–2021 рр.' (Офіс Генерального прокурора України) <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 12.02.2023)

[4] *Примітка*. Надано за даними Судової влади України. Форма 7

[5] Шуміло О. О 'Кримінологічна характеристика та запобігання жорстокому поводженню з тваринами'(дис канд юрид наук Харків, 2016) 48

Таблиця 1

Кількість засуджених осіб за жорстоке поводження з тваринами за 2017–2022 рр.

Рік	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Кількість засуджених осіб	9	15	26	34	36	28

діяння), наслідком чого є неправильна кваліфікація діяння. Також важливим чинником є діяльність правоохоронних органів, які, на жаль, досить несерйозно ставляться до цієї категорії справ. Як показує практика, викликати поліцію іноді неможливо, оскільки на жорстоке поводження з твариною/ами ніхто не реагує; заяви не хочуть приймати, а тим паче реєструвати, або якщо і реагують, то реакція поліції закінчується виїздом на виклик; кримінальне провадження у більшості випадків не відкривається, а якщо і відкривається, то справу або не розслідують (навіть якщо є докази), або просто закривають. Зоозахисники навіть ініціювали петицію про притягнення до відповідальності поліцейських, які не реагують на заяви про жорстоке поводження з тваринами, але, на жаль, вона не набрала необхідної кількості голосів[1].

Більше того, непоодинокими є випадки, коли саме представники поліції демонструють жорстокість до тварин. Наприклад, у м. Кам'янське 8 лютого 2023 р. представник закону серед білого дня з табельної зброї стріляє по собаці в громадському місці, у натовпі людей, серед яких були діти[2]. Ідентичний випадок трапився у 2018 р. в Одесі[3]. Стає очевидним, що всі ці обставини та події дискредитують правоохоронні органи та владу в цілому, формують у суспільстві недовіру та негативне ставлення до влади. Проте наголосимо на тому, що високий рівень довіри до правоохоронних органів є індикатором стабільності суспільства та рівня правопорядку в ньому.

Велике значення при дослідженні певного виду злочинності має аналіз її динаміки. Динаміка жорстокого поводження з тваринами відображає зміни її показників за певний проміжок часу. На основі статистичної звітності Офісу Генерального прокурора маємо такі показники динаміки кримінальних правопорушень за ст. 299 КК України: 2017 р. збільшення на 7,1%, 2018 р. – на 75,0%, 2019 р. – на 8,2%, 2020 р. – на 11,6%, 2021 р. зменшення на 8,5%, 2022 р. так само зменшення на 26,0%. Отже, динаміка жорстокого поводження з тваринами характеризується хвилеподібним коливанням. Варто зазначити, що на динамку злочинності пливає низка показників. Наприклад, у 2020 р. унаслідок пандемії COVID-19 спостерігалося значне зростання жорстокого поводження з тваринами, тоді як у 2022 р. статистичні показники цього виду злочинності різко знизилися.

Таким чином, гуманне ставлення до тварин є запорукою цивілізованого суспільства. Саме тому наша держава активно почала впроваджувати європейські цінності та стандарти гуманного ставлення до тварин в національне законодавство. Із набутям Україною статусу кандидата на членство в ЄС цей процес, на нашу думку, значно прискориться. Проте війна внесла свої корективи. На жаль, й відносини у сфері поводження з тваринами не стали виключенням. Навпаки, жорстокість і байдужість до тварин досягла неймовірних масштабів під час так званої російської «спеціальної воєнної операції». Вплив війни на популяцію тваринного світу є жахливим. Так, за попередніми даними, 6 млн тварин вже загинуло, сотні тисяч тварин скалічені. **Масові пожежі, обстріли, перебування на тимчасово окупованих територіях – лише кілька жахів, від яких страждають як домашні улюбленці, так і свійські тварини.** Домашні тварини перетворюються на безпритульних жертв окупантів, фермерські – нерідко страждають від артилерійських обстрілів, звірі у зоопарках та заповідниках стають прямою мішенню росіян, а жителі лісів, степів та морів страждають, певно, більше за інших[4]. Війна забрала життя близько 50 тис. тисяч дельфінів – такі підрахунки зробив україн-

[1] 'Ввести кримінальну відповідальність для поліцейських, які не реагують на заяви про жорстоке поводження з тваринами' (Електронні петиції) <https://petition.president.gov.ua/petition/105800≥ (дата звернення 23.02.2023)

[2] 'У Кам'янському перевіряють дії поліцейського, який стріляв у собаку' (D1) <https://d1.ua/u-kam-yanskomu-pereviryayut-diyi-politsejskogo-yakyj-strilyav-u-sobaku≥ (дата звернення 27.02.2023)

[3] 'В Одесі поліцейські стріляли в собаку. Зоозахисники наполягають на незаконності дій' (Суспільне) <https://suspilne.media/31075-v-odesi-policejski-strilali-v-sobaku-zoozahisniki-napolagaut-na-nezakonnosti-dij/> (дата звернення 27.02.2023)

[4] 'Мовчазні жертви війни: як страждають тварини від вторгнення окупантів' (Полтавська хвиля) <https://poltavawave.com.ua/p/movchazni-zhertvi-viini-iak-strazhdaiut-tvarini-vid-vtorgnennia-okupantiv-747947≥ (дата звернення 27.02.2023)

ський учений І. Русєв доктор біологічних наук, науковий співробітник Національного природного парку «Тузлівські лимани», що на Одещині. Втім, він зазначає, що це число може бути ще більшим, оскільки дуже мало інформації з азовського та кримського узбережжя[1]. Ймовірно, що причиною масової загибелі дельфинів є використання суднами країни-агресора гідролокаторів (сонарів) на підводних та надводних човнах, що створюють потужні звуки, які негативно впливають на здоров'я тварин. За цим фактом прокурори Спеціалізованої екологічної прокуратури Одеської обласної прокуратури розпочали кримінальне провадження за ст. 441 КК України – екоцид[2].

Через російську агресію понад 80 видів тварин у нашій країні знаходяться на межі зникненя. Такі види червонокнижних птахів, як орлан-білохвіст, пухівка, нерозень, чоботар, кулик-сорока, малий крячок можуть зникнути назавжди. Окуапанти цілеспрямовано обстрілюють природні парки, зоопарки, екопарки. Окрім того, через дііі російської армії зазнали забруднення грунти, повітря та вода, що є загрозою планетарного масштабу, 182 тис. га ґрунту забруднені шкідливими речовинами, понад 2 млн м^2 землі засмічені залишками боєприпасів, 23 тис. гектарів лісу спалені ракетами чи снарядами[3].

Від війни значно потерпають і дикі тварини, оскільки внаслідок бойових дій майже щодня завдається величезна шкода екології України, знищуються лісові масиви, ділянки природних заповідників та ін. Зокрема, в перші місяці російського вторгнення у м. Харкові був зруйнований «Фельдман екопарк», який опинився на лінії вогню. Більшість тварин вдалося вивезти. Проте є втрати. Деяких копитних тварин та птахів, після початку бойових дій, випустили, щоб врятувати їм життя. Про це повідомив засновник екопарку Олександр Фельдман у своєму мікро блозі[4]. Також за фактом пошкодження території та знищення понад 300 рідкісних тварин та птахів у ландшафтному парку проводиться розслідування за ч.1 ст. 438 КК України («Порушення законів та звичаїв війни»)[5].

Зоопарк у селищі Демидів на Київщині опинився відрізаним від зовнішнього світу з перших днів війни і майже місяць перебував під окупацією російських військ. Увесь цей час не було газопостачання, електроенергії, зв'язку й харчів. Триста п'ятдесят тварин потерпали від холоду, голоду й страху через постійні вибухи та активні обстріли. Частина померла. Окрім того, окупанти зруйнували дамбу, що створило загрозу і селищу, і зоопарку повним затопленням. Власник екопарку Михайло Пінчук неодноразово благав про створення зеленого коридору для вивезення тварин, однак безуспішно… До них змогли дістатися лише після деокупації території наприкінці березня 2022 р. Попри всі жахи в умовах війни, у зоопарку народилося кілька тварин, зокрема зебренятко, якого назвали Маленький Зе.[6]

Від інтенсивних обстрілів російських окупантів серйозно постраждала унікальна й найбільша в Україні ферма страусів у селищі Ясногородка неподалік від м. Києва. Окрім 200 страусів, у мирний час там насолоджуватися життям ще й пелікани, лами, альпаки. Ферма потерпала від обстрілів російських загарбників із самого початку повномасштабного вторгнення. Внаслідок бомбардувань третина підопічних екопарку загинула. На щастя, більшість тварин все ж таки вдалося врятувати. Їхні вольєри згоріли через пожежу, що виникла згодом[7].

Волонтери та зоозахисники по всій країні намагаються допомогти тваринам. Яскравим прикладом такої підтримки є видача вимушено переміщеним особам разом із гуманітарною допомогою кормів та ліків для домашніх улюбленців. Волонтери за власний кошт чи за донати евакуюють тварин із прифронтових територій, прилаштовують їх до притулків або знаходять одразу нових господарів.

---

[1] 'UAnimals' (Facebook) <https://www.facebook.com/UAnimals.official/≥ (дата звернення 26.02.2023)

[2] 'Масова загибель дельфінів у Чорному морі через збройну агресію РФ – розпочато розслідування екоциду' (Офіс Генерального прокурора) <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/masova-zagibel-delfiniv-u-cornomu-mori-cerez-zbroinu-agresiyu-rf-rozpocato-rozsliduvannya-ekocidu?fbclid=IwAR0vIB5I26nvjeJjyXgcvlQBrdpc-xF6_xZNHLW0RIxdro3uOK6LChwFUjA≥ (дата звернення 18.02.2023)

[3] 'UAnimals' (Facebook) <https://www.facebook.com/UAnimals.official/≥ (дата звернення 26.02.2023)

[4] 'ФельдманЕкопарк' (Facebook) <https://ru-ru.facebook.com/FeldmanEcopark/≥ (дата звернення 27.02.2023)

[5] 'В Харкові не сталося ядерного вибуху, але стався екоцид. Висновки виїзного засідання ВР' (Накипіло) <https://nakipelo.ua/v-kharkovi-ne-stalosia-iadernoho-vybukhu-ale-stavsia-ekotsyd-vysnovky-vyiznoho-zasidannia-vr/≥ (дата звернення 13.03.2023)

[6] 'Страждання тварин під час війни' (Державне підприємство «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв») <https://gdip.com.ua/pages/view/strazhdannya_tvarin_pd_chas_vyni≥ (дата звернення 27.02.2023)

[7] –

Незважаючи на всі негативні наслідки воєнної агресії, люди намагаються врятувати та допомогти братам нашим меншим. Однак про тисячі випадків жорстокого поводження з тваринами ми ніколи не дізнаємося…

Висновки. Із 2017 р. кількісні показники жорстокого поводження з тваринами зростають щороку. Лише у 2022 р. офіційно цей показник знизився. Першочерговим фактором, який вплинув на це, є повномасштабна російська військова агресія. Під час війни страждають не лише люди, а й тварини. Жорстокість та цинізм окупантів вражає. Мільйони тварин опинились в жахливих умовах, деякі на грані зникнення.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. John E. Douglas, Mark Olshaker. *Mindhunter Inside the FBI's Elite Serial Crime Unit*. (Random House, 2017) (in English)
2. Kolodiazhnyi M. H. 'Nasylnytski vymahannia maina v Ukraini: kryminolohichna kharakterystyka, determinatsiia ta zapobihannia : monohrafiia' [Violent extortion of property in Ukraine: criminological characteristics, determination and prevention: monograph] (Krossroud, 2010) (in Ukrainian)

Edited books

3. Holiny V. V., Holovkina B. M. (red) Kryminolohiia : pidruchnyk [Criminology: a textbook] (Pravo, 2014) 440 (in Ukrainian)

Journal articles

4. Frank R. 'Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals' (1997) 1 Journal of Emotional Abuse <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J135v01n01_06> (in English)
5. Kalinina A. V. 'Riven i dynamika, yak elementy kryminolohichnoi kharakterystyky zlochynnosti inozemtsiv ta osib bez hromadianstva' [The level and dynamics as elements of the criminological characteristics of the crime of foreigners and stateless persons] (2013) 26 Pytannia borotby zi zlochynnistiu 263–272 (in Ukrainian)
6. Marutian K. K. 'Upravlinski mekhanizmy protydii domashnomu nasylstvu pid chas pandemii COVID-19: Dosvid zarubizhnykh krain' [Management mechanisms for combating domestic violence during the COVID-19 pandemic: Experience of foreign countries] (2021) 1 Tom 32 (71) Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Derzhavne upravlinnia 22–26 (in Ukrainian)
7. Serdiuk V. K. 'Vplyv zhorstokoho povodzhennia z tvarynamy na formuvannia nasylnytskykh skhylnostei osoby' [The influence of cruelty to animals on the formation of violent tendencies of a person] (2018) 11 Molodyi vchenyi 916–919 (in Ukrainian)

Newspaper articles

8. Arnold Arluke. 'How reliably does animal torture predict a future school shooter?' Washingtonpost <https://www.washingtonpost.com/news/posteverything/wp/2018/02/21/how-reliably-does-animal-torture-predict-a-future-mass-shooter/> (in English)

Dissertation

9. Shumilo O. O 'Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia zhorstokomu povodzhenniu z tvarynamy' [Criminological characteristics and prevention of animal cruelty] (dys kand yuryd nauk Kharkiv, 2016) 206 (in Ukrainian)

Websites

10. '50 Alarming Animal Cruelty Statistics – Enough to Crush One's Heart' (WAF) <https://worldanimalfoundation.org/advocate/animal-cruelty-statistics/> (in English)
11. 'UAnimals' (Facebook) <https://www.facebook.com/UAnimals.official/> (in English)
12. 'Ukraine Refugee Situation' (Open data portal) <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.226737241.519964400.1665308213–1473310029.1665308213> (in English)
13. 'Iedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia za sichen – hruden 2017–2022 rr.' [Unified report on criminal offenses for January-December 2017–2022] (Ofis Heneralnoho prokurora Ukrainy) <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (in Ukrainian)
14. 'Iedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia za sichen – hruden 2019–2021 rr.' [Unified report on criminal offenses for January-December 2019–2021] (Ofis Heneralnoho prokurora Ukrainy) <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (in Ukrainian)

15. ’Iedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia za sichen – hruden 2020–2022 rr.’ [Unified report on criminal offenses for January-December 2020–2022.] (Ofis Heneralnoho prokurora Ukrainy) <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (in Ukrainian)
16. ’FeldmanEkopark’ [FeldmanEkopark] (Facebook) <https://ru-ru.facebook.com/FeldmanEcopark/> (in Ukrainian)
17. ’Masova zahybel delfiniv u Chornomu mori cherez zbroinu ahresiiu RF – rozpochato rozsliduvannia ekotsydu’ [Mass death of dolphins in the Black Sea due to armed aggression of the Russian Federation – an investigation into ecocide has been launched] (Ofis Heneralnoho prokurora) <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/masova-zagibel-delfiniv-u-cornomu-mori-cerez-zbroinu-agresiyu-rf-rozpocato-rozsliduvannya-ekocidu?fbclid=IwAR0vIB5I26nvjeJjyXgcvlQBrdpc-xF6_xZNHLW0RIxdro3uOK6LChwFUjA> (in Ukrainian)
18. ’Movchazni zhertvy viiny: yak strazhdaiut tvaryny vid vtorhnennia okupantiv’ [Silent victims of war: how animals suffer from the invasion of invaders] (Poltavska khvylia) <https://poltavawave.com.ua/p/movchazni-zhertvi-viini-iak-strazhdaiut-tvarini-vid-vtorgnennia-okupantiv-747947> (in Ukrainian)
19. ’Rosiia okupuvala blyzko 20% ukrainskoi terytorii, vypustyla 2,5 tysiach raket – Zelenskyi’ [Russia occupied about 20% of Ukrainian territory, launched 2.5 thousand missiles – Zelenskyi] (Slovo i dilo) <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/02/novyna/polityka/rosiya-okupuvala-20-ukrayinskoyi-terytoriyi-vypustyla-25-tysyach-raket-zelenskyj> (in Ukrainian)
20. Shevchenko Yu. ’Zhorstokist do tvaryn – zahroza dlia liudei: v UAnimals nahadaly pro vzaiemozviazok i rozpovily, shcho robyty batkam ditei’ [Cruelty to animals is a threat to people: UAnimals reminded of the relationship and told what parents of children should do] (TSN 7 serpnia 2021) <https://tsn.ua/ukrayina/zhorstokist-do-tvarin-zagroza-dlya-lyudey-v-uanimals-nagadali-pro-vzayemozv-yazok-i-rozpovili-scho-robiti-batkam-ditey-1836178.html> (in Ukrainian)
21. ’Strazhdannia tvaryn pid chas viiny’ [Animal suffering during war] (Derzhavne pidpryiemstvo «Heneralna dyrektsiia z obsluhovuvannia inozemnykh predstavnytstv») <https://gdip.com.ua/pages/view/strazhdannya_tvarin_pd_chas_vyni> (in Ukrainian)
22. ’Vvesty kryminalnu vidpovidalnist dlia politseiskykh, yaki ne reahuiut na zaiavy pro zhorstoke povodzhennia z tvarynamy’ [Introduce criminal liability for police officers who do not respond to claims of animal cruelty] (Elektronni petytsii) <https://petition.president.gov.ua/petition/105800> (in Ukrainian)
23. ’V Odesi politseiski strilialy v sobaku. Zoozakhysnyky napoliahaiut na nezakonnosti dii’ [Policemen shot a dog in Odessa. Animal rights activists insist on the illegality of the actions] (Suspilne) <https://suspilne.media/31075-v-odesi-policejski-strilali-v-sobaku-zoozahisniki-napolagaut-na-nezakonnosti-dij/> (in Ukrainian)
24. ’V Kharkovi ne stalosia yadernoho vybukhu, ale stavsia ekotsyd. Vysnovky vyiznoho zasidannia VR’ [There was no nuclear explosion in Kharkiv, but there was ecocide. Conclusions of the visiting meeting of the Verkhovna Rada] (Nakypilo) <https://nakipelo. ua/v-kharkovi-ne-stalosia-iadernoho-vybukhu-ale-stavsia-ekotsyd-vysnovky-vyiznoho-zasidannia-vr/> (in Ukrainian)
25. ’U Kam’ianskomu pereviriaiut dii politseiskoho, yakyi striliav u sobaku’ [In Kamianskyi, the actions of the policeman who shot the dog are being investigated] (D1) <https://d1.ua/u-kam-yanskomu-pereviryayut-diyi-politsejskogo-yakyj-strilyav-u-sobaku> (in Ukrainian)

Белоусова О. М.
Жорстоке поводження з тваринами під час воєнного стану: кримінологічний аналіз статистичних показників

У статті розглянуто важливість вивчення такого злочинного явища, як жорстоке поводження з тваринами. Підкреслено, що якщо дитина знущається над тваринами в дитинстві, або стає свідком такої жорстокості, то є велика вірогідність того, що у дорослому віці вона скоїть більш тяжкий злочин.

Проведений кримінологічний аналіз кількісних показників жорстокого поводження з тваринами за 2017–2022 роки, розглянуто динаміку жорстокого поводження з тваринами за аналогічний період. На підставі проведеного дослідження зроблено висновок, що жорстокість до тварин зростає з кожним роком, проте кількість осіб, притягнутих до відповідальності за жорстоке поводження з тваринами залишається низькою.

Також в статті було розглянуто особливості жорстокого поводження з тваринами в умовах воєнного стану. Підкреслюється, що під час російської повномасштабної військової агресії страждають не тільки люди, а й ще і тварини.

Наведено приклади випадків жорстокого поводження з тваринами з боку окупантів. Наголошено, що через російську агресію понад 80 видів тварин у нашій країні знаходяться на межі зникненя.

Ключові слова: *кримінальне правопорушення, кількісні показники злочинності, жорстоке поводження з тваринами, екоцид.*

Belousova O. M.

Quantitative measurement of animal cruelty during martial law

The article considers the importance of studying such a criminal phenomenon as animal cruelty. It is emphasized that if a child bullies animals in childhood, or witnesses such cruelty, then there is a high probability that in adulthood he will commit a more serious crime.

A criminological analysis of quantitative indicators of animal cruelty for 2017–2022 is carried out, and the dynamics of animal cruelty for the same period is considered. Based on the study, it was concluded that animal cruelty is growing every year, but the number of people brought to justice for animal cruelty remains low.

The article also considered the features of animal cruelty under martial law. It is emphasized that during the Russian full-scale military aggression, not only people suffer, but also animals. Examples of cases of animal cruelty by the occupiers are given. It is noted that due to Russian aggression, more than 80 species of animals in our country are on the verge of extinction.

Keywords: *criminal offense, quantitative indicators of crime, animal abuse, ecocide.*

Стаття надійшла до редакції:15.05.2023 р.
Прийнята до друку: 20.05.2023 р.